

**Р. А. КАЛЮЖНИЙ,
В. П. НАГРЕБЕЛЬНИЙ**

**ПРОБЛЕМИ ПІДЗВІТНОСТІ
В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА***

В сучасних умовах дослідження організаційно-правових проблем підзвітності має важливе значення, оскільки удосконалення відносин у даній сфері розглядається як один з напрямів адміністративної реформи в Україні. Реформування в органах виконавчої влади означає перехід від адміністрування до управління, орієнтованого на результат, і передбачає вдосконалення правового забезпечення існуючих та нових форм і методів реалізації підзвітності як різновиду організаційних та правових відносин між органами у системі виконавчої влади, установами, організаціями вищого і нижчого рівнів.

Рецензоване монографічне дослідження складається зі вступу, п'яти розділів, які поділені на підрозділи, та відповідних висновків. У цілому архітектоніка монографії характеризується логічною змістовністю, що дало змогу автору системно і повно висвітлити концептуальні організаційно-правові аспекти підзвітності в системі органів виконавчої влади.

Заслуговує на увагу здійснене у першій главі дослідження історичних передумов та сучасних концепцій розвитку поняття підзвітності, зумовлене необхідністю аналізу джерел та витоків його сучасного розуміння; методологічний підхід щодо дослідження змісту поняття підзвітності, авторське визначення поняття підзвітності та аналіз особливостей його розвитку в сучасних умовах. Важливе значення для адміністративно-правової науки має також з'ясування правової природи підзвітності, здійснене з урахуванням нормативного визначення даного поняття у вітчизняних та зарубіжних законодавчих актах.

У другому розділі роботи висвітлені питання щодо особливостей підзвітності в системі правовідносин в органах виконавчої влади, що проявляється у різних за-

© *КАЛЮЖНИЙ Ростислав Андрійович* – доктор юридичних наук, професор Київського національного університету внутрішніх справ

© *НАГРЕБЕЛЬНИЙ Володимир Петрович* – кандидат юридичних наук, член-кореспондент НАПрН України, заступник директора Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

* *Синкова О. М.* Підзвітність в органах виконавчої влади: організаційно-правові аспекти. – Донецьк: Юго-Восток, 2010. – 335 с.

собах здійснення та формах взаємодії їх суб'єктів й отриманих результатах (с. 97–114). Для комплексного дослідження цієї проблематики органи виконавчої влади розглядаються автором як цілісна система, в якій всі складові частини (окремі органи та їх структурні підрозділи) взаємопов'язані і разом з тим функціонують як відносно автономні підсистеми зі своїми особливостями структури, функцій, компетенції та підзвітності.

Значне місце в рецензованій монографії займають проблеми, присвячені вдосконаленню форм та методів забезпечення підзвітності. Цілком слушним є пропозиції автора стосовно доповнення Типового положення про міністерства спеціальними розділом про порядок створення координаційних структур в органах виконавчої влади та їх підзвітності, необхідності уніфікації структури Положення про тимчасові комісії та включенням до нього положення щодо порядку взаємної підзвітності учасників координаційних відносин, моніторингу та оцінювання результатів діяльності тимчасових комісій, а також доцільності ухвалення комплексу типових документів, спрямованих на вдосконалення організації діяльності органів виконавчої влади, в яких мають бути регламентовані питання підзвітності органів виконавчої влади.

Проведений автором аналіз діяльності органів виконавчої влади засвідчив, що для забезпечення умов якісної та ефективної підзвітності в системі органів виконавчої влади важливе значення має застосування комплексу стандартів та регламентів, зокрема стандартів управління якістю ДСТУ 180 9001-2001, створених відповідно до міжнародного стандарту 180 9001:2000, типових регламентів, типових і примірних інструкцій, довідників типових професійно-кваліфікаційних характеристик посад державних службовців, які регламентують вимоги до певних категорій посадовців, стандартів якості управлінських послуг, кодексів поведінки, стандартів фінансового й управлінського обліку та внутрішнього контролю. Істотним науковим доробком можна також вважати висновок щодо необхідності формалізації процедур в органах виконавчої влади, спрямованих на створення ефективних юридичних рамок для гарантування підзвітності державних службовців (с. 209). Автор слушно наголошує на тому, що підзвітність в органах виконавчої влади в сучасних умовах набуває особливої актуальності й було б доречним прийняти окремий закон про загальні засади організації роботи органів виконавчої влади в Україні, приділивши у ньому особливу увагу регламентації форм та методів забезпечення підзвітності.

Значну увагу в роботі приділено питанням організаційно-правового закріплення аудиту ефективності діяльності органів виконавчої влади та його важливої складової – управлінського аудиту, який розглядається як контроль механізму і структури державного управління на основі загального прийнятих стандартів, норм, законів та принципів і спрямований на виявлення відповідності організаційної структури регламентуючій її організаційно-розпорядчій документації, а також масштабам і характеру діяльності організації.

Актуальною проблемою, яка висвітлена в четвертому розділі роботи, є визначення заходів дисциплінарної відповідальності, що застосовуються до державних службовців в органах виконавчої влади (с. 228–245). Варто погодитись з авторською позицією, що належне дотримання і виконання учасниками управлінських правовідносин взаємних прав і обов'язків має бути забезпечене певною системою організаційно-правових гарантій - можливістю застосування примусових заходів для забезпечення виконання певних завдань.

На підтримку також заслуговує обґрунтована пропозиція автора щодо необхідності запровадження в органах виконавчої влади системи електронного документообігу та використання в діяльності місцевих держадміністрацій вдосконаленої системи організації контролю за станом виконання документів, що дасть змогу істотно поліпшити стан виконавської дисципліни у структурних підрозділах облдержадміністрації, територіальних підрозділах центральних органів виконавчої влади та рай держадміністраціях, а також більш диференційовано підходити до питань порушення дисциплінарного провадження.

Заслуговують на увагу фахівців висновки автора про необхідність мінімізації ризиків і забезпечення стабільності органів виконавчої влади. Відсутність або невідповідність механізму підзвітності в органах виконавчої влади сучасним вимогам може поставити органи виконавчої влади під ризик репутації, юридичні та політичні ризики, а також призвести до значних фінансових втрат. При цьому слушно наголошується, що для вирішення цілей мінімізації ризику в органах виконавчої влади важливим є запровадження процедури ідентифікації, оцінки і моніторингу ризиків, а також моніторингу діяльності структурних підрозділів, в компетенцію яких входить контроль і аналіз за процесом управління ризиками. Більш того, у контексті зростаючих складнощів і взаємозалежності всіх сфер суспільної життєдіяльності також нагальною є необхідність інформування громадськості стосовно природи ризику і обґрунтування обраних заходів, а також запровадження відповідного нормативного забезпечення управління ризиками.

Здійснений в роботі аналіз зарубіжного законодавства дозволив автору визначити основні напрями вдосконалення правового забезпечення підзвітності в системі органів виконавчої влади, до яких, зокрема, відноситься уніфікація процедур організації й залучення інститутів та інструментів громадянського суспільства до співпраці з метою забезпечення злагодженості й прозорості співпраці органів виконавчої влади з громадськістю.

Теоретичне значення рецензованої монографії, на наш погляд, полягає у тому, що викладені й обґрунтовані в ній положення, висновки та пропозиції можуть бути використані у подальших дослідженнях відповідних проблем адміністративного права, вдосконаленні чинного адміністративного законодавства та інших нормативно-правових актів, які регулюють діяльність органів виконавчої влади. В цілому, підсумувавши викладене, можна констатувати, що дана монографія буде корисна фахівцям в галузі адміністративно-правових досліджень, практичним працівникам, у викладацькій діяльності та для широкого кола читачів.